

KELAN TERMINOLOGISTA SANASTOA KOSKEVA LAUSUNTO

**Lausunnonantaja (organisaatio ja/tai henkilö(t)): Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä:
Kuuloliitto ry, Kuurojen Liitto ry, Suomen Kuurosokeat ry ja Viittomakielen Tulkit ry**

**sekä Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry, Suomen kirjoitustulkit ry, Svenska
hörselförbundet rf**

Päivämäärä: 14.6.2011

Yleisiä kommentteja:

Viitaten käsitteeseen 247: Esimerkiksi YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimus selkeästi kautta linjan kuljettaa tekstissä kieltä ja kommunikaatiomenetelmiä termeinä molemmat erikseen mainiten, ja näin tehden selväksi, että ne ovat kaksi eri asiaa. Tätä tapaa tulisi tässäkin asiakirjassa noudattaa ja teksteissä selkeästi erottaa kieli ja menetelmä. Tähän liittyen määritelmässä tulisi näkyä myös sana "kuuro", mikä on viittomakielisten kuurojen itsestään käyttämä määritelmä (kohta 241).

Erillisenä omana kohtanaan tulisi siten olla myös kielen määritelmä. Vrt. YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimus, artikla 2: " 'Language' includes spoken and signed languages and other forms of non spoken languages." Kielten kohdalla tulisi näkyä, että kielillä tarkoitetaan tässä yhteydessä suomalaista viittomakieltä, suomenruotsalaista viittomakieltä ja puhuttuja kieliä.

Yleistulkkaus-termille on kaksi erilaista määritelmää (245). Saman termin käyttö eri yhteyksissä aiheuttaa sekaannusta. Erityisesti kirjoitustulkkausessa on tärkeää tietää etukäteen tulkkausta seuraavien määrä, jotta tulkit tietää ottaa mukaansa projektorin. Terminologiaa tulisi tältä osin selkiyttää. Ehdotuksemme on, että palataan käyttämään termejä siinä merkityksessä, jossa ne ovat tulleet tutuiksi sekä asiakkaille että tulkeille: asioimistulkkaus (ei yleistulkkaus) opiskelutulkkauksen vastakohtana; yleistulkkaus tarkoittaa tilannetta, jossa tulkkausta seuraa useampi kuin yksi henkilö. Nyt käytössä olevat termit yleistulkkaus ja yleisötulkkaus ovat liian samankaltaiset, jolloin syntyy helposti sekaannuksia termeissä.

Terminologiatyöryhmässä olisi pitänyt olla mukana viittomakielen ja tulkkauksen asiantuntijoita.

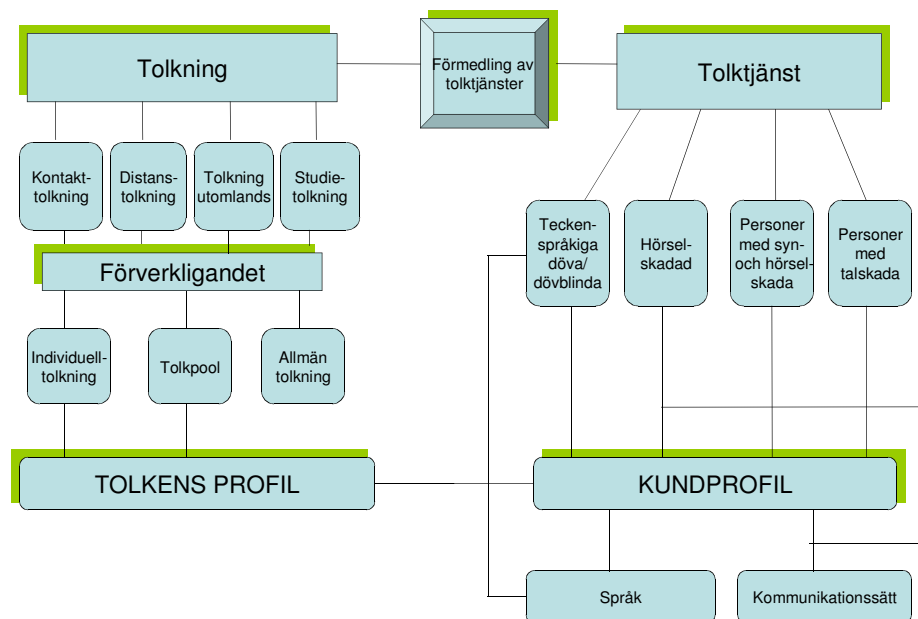
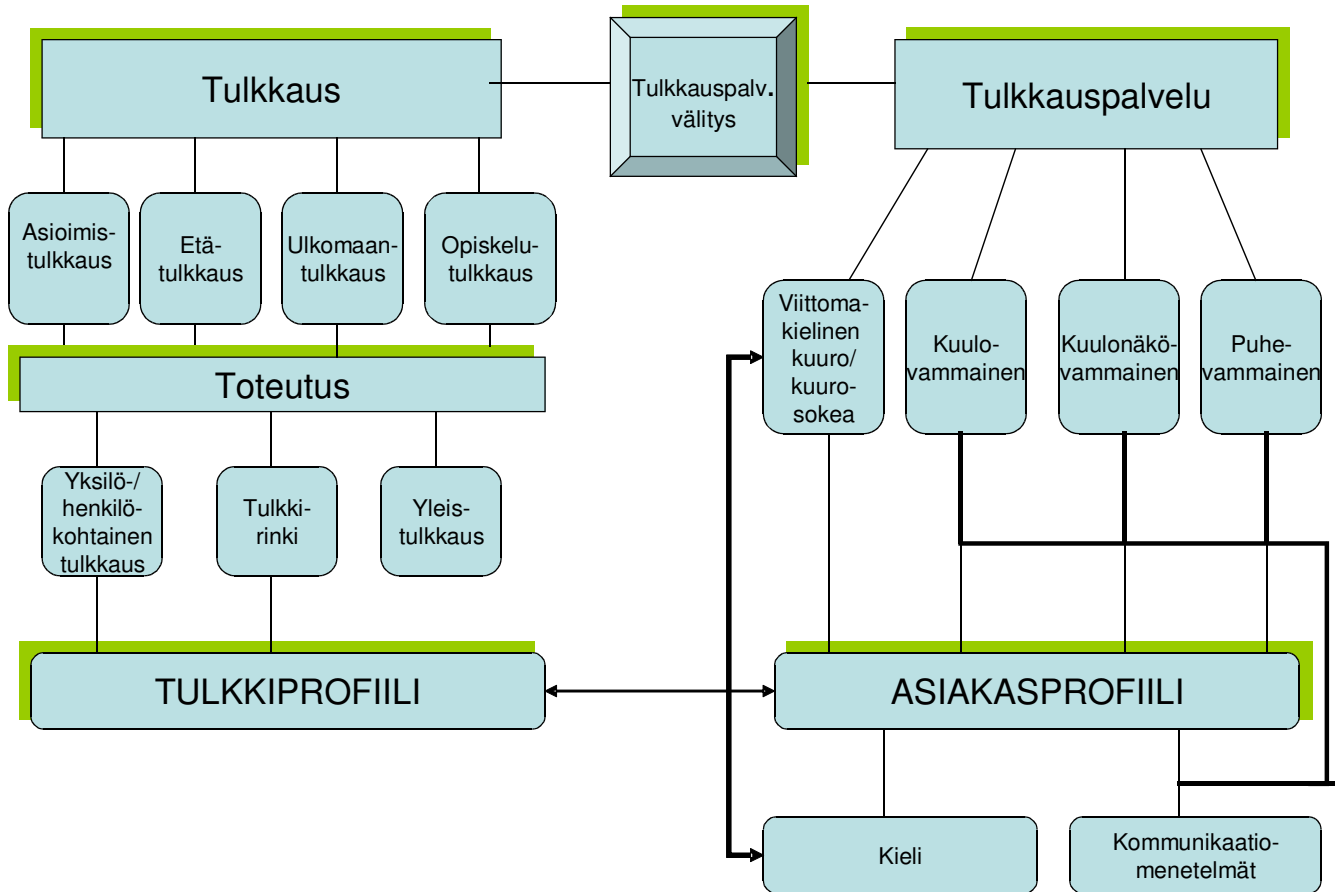
Yksittäisiä käsitteitä koskevia kommentteja:

Käsitteen numero	Kommentti
241	Ehdotuksemme: Henkilö, joka kuulee heikosti tai on kuuro.
	Vammaisten tulkkauspalvelussa kuulovammainen on henkilö, joka kuulee heikosti tai on kuuro. Vuorovaikutustilanteessa hän käyttää puhuttua kieltä, viittomakieltä tai erilaisia kommunikaatiomenetelmiä. Jos tilanteeseen osallistuvilla henkilöillä ei ole yhteistä kieltä tai kommunikaatiomenetelmää, tarvitaan tulkkausta.

Käsitteen numero	Kommentti
241	<p>Virke ”Tulkkaustunteja voi saada enemmänkin kuin tämän vähimmäismäärän, jos se on perusteltua” on sisällöltään ristiriitainen: onhan selvä asia, että vähimmäismäärä käsitteenä ei pidä sisällään enimmäismäärää, vaan vain vähimmäismäärän. Vähimmäis- ja maksimimäärää ei tule sekoittaa keskenään varsinkaan terminologisessa sanastossa. Ehdotamme yllä esitetyn virkkeen poistamista ja sen korvaamista seuraavalla tavalla: Tulkkaustunnit on myönnettävä asiakkaan yksilöllisten tarpeiden vaatimalla tavalla; laki ei tunne enimmäistuntimääriä. Sama koskee kohtia 242, 243 ja 245.</p>
247	<p>Tässä otsikon tulisi olla Kommunikaatio, ja erillinen määritelmä tulisi olla kielelle.</p> <p>Termit eivät ole synonyymejä. Yleisesti käytetään termiä kommunikaatiomenetelmä, jolla viitataan johonkin vakiintuneeseen järjestelmään, jota kommunikaatiossa käytetään.</p> <p>Määrittelystä on jätetty pois kielellinen kommunikaatio ja tekstin tulisi olla seuraava: Kommunikaatio perustuu joko kieleen tai erilaisiin kommunikaatiomenetelmiin. Kielellinen kommunikaatio perustuu joko puhuttuun tai viitottuun kieleen (myös taktiilisti viitottuun).</p> <p>Menetelmät voivat liittyä puhuttuun kieleen (esim. kirjoitus, viitottu puhe, tukiviittomat, puheen selvennys), kuviin (esim. graafiset symbolit) tai tuntoaistiin (esim. pistekirjoitus, suuraakkoset, sosiaalishaptiset menetelmät).</p>
245	<p>Vaativan tason tulkkauksista on jäänyt vieraskieliset tilaisuudet. Vieraskielisiä tilaisuuksia on myös Suomessa eivätkä ne siis liity ainoastaan ulkomailla tapahtuviin tulkkauksiin. Yleistulkkauksella on tässä kaksi eri merkitystä. Tämä vaikeuttaa esim. tulkkaustilausten tekemistä. Jos yleistulkkaus määritellään opiskelutulkkauksen vastakohtaksi, tulee henkilökohtaisen tulkkauksen vastakohtaksi määritellä muu termi kuin yleistulkkaus. Ehdotuksemme: Henkilökohtaisen tulkkauksen vastakohtana voisi käyttää esim. määritelmää ryhmätulkkaus, jotta se erottuu selkeästi yleistulkkauksesta.</p>
248	<p>Tässä tulisi olla: ...asiakkaan kielestä ja/tai käyttämistään kommunikaatiomenetelmistä.</p>
242	<p>Nimikkeen tulee olla: Kuulonäkövammainen, kuurosokea/synhørselskadad, dövblind</p> <p>Pohjoismaisen kuurosokeuden määritelmän mukaan kuurosokeus on kuulon ja näön toimintarajoitteiden yhdistelmä. Kuulo- ja näkövammojen aste ja vaikeus vaihtelevat.</p> <p>Kuurosokeus aiheuttaa erilaisia mukauttamistarpeita kaikissa toiminnoissa ja erityisesti kaikessa tiedonsaannissa, kommunikaatiossa ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, tilaan orientaatioissa ja itsenäisessä liikkumisessa, jokapäiväisen elämän taidoissa ja tarkassa lähityöskentelyssä, mukaan lukien lukeminen ja kirjoittaminen.</p> <p>Kuurosokean yhteiskunnassa selviytyminen edellyttää erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen suunnittelemista yhteistyönä, joista yhteiskunta on vastuussa.</p>

Ehdotus käsitekaavioksi:

Tässä ehdotuksessa on eroteltu kieli ja kommunikaatiomenetelmä, jotka ovat selkeästi eri asia. Käsitekaaviossa on käytetty alalla pitkään käytössä olleita käsitteitä (asioimistulkkaus, yleistulkkaus), jotka toivomme otettavan käyttöön uudelleen niiden perinteisessä merkityksessä.

Käsitekaavio ruotsinkielellä: